

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um virðisaukaskatt, nr. 50/1988, með síðari breytingum.

Flm.: Össur Skarphéðinsson, Rannveig Guðmundsdóttir, Jóhanna Sigurðardóttir, Ágúst Ólafur Ágústsson, Anna Kristín Gunnarsdóttir, Ásta R. Jóhannesdóttir, Björgvin G. Sigurðsson, Bryndís Hlökkversdóttir, Einar Már Sigurðarson, Guðmundur Árni Stefánsson, Guðrún Ögmundsdóttir, Helgi Hjörvar, Jón Gunnarsson, Jóhann Ársælsson, Katrín Júlíusdóttir, Kristján L. Möller, Lúðvík Bergvinsson, Margrét Frimannsdóttir, Mörður Árnason, Þórunn Sveinbjarnardóttir.

1. gr.

Í stað hlutfallstölunnar „14%“ í 2. mgr. 14. gr. laganna kemur: 7%.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Með þessu frumvarpi leggur Samfylkingin til að matarreikningur íslenskra heimila verði lækkaður um 5 milljarða kr. Sú lækkun næst með því að lækka um helming, eða úr 14% í 7%, virðisaukaskatt af nauðþurftum eins og mjólk, kjöti, fiski, brauði, ávöxtum, grænmeti, eggjum, mjóli og tengdum afurðum.

Slík skattalækkun kemur öllum þegnum landsins vel. Hún kemur þeim hins vegar langbest sem hafa úr minnstu að spila og fjölskyldufólki. Jöfnunaráhrifin af þessari skattalækkun eru því mun meiri en af öðrum skattalækkunum eins og lækkun tekjuskattshlutfallsins sem ríkisstjórnin áformar að ráðast í.

Skattlagning er meðal helstu orsaka háskattsverðs á Íslandi. Lækkun á matarskattinum leiðir því til tafarlausrar verðlækkunar á mat. Hún styrkir kaupmátt almennings án þess að ýta undir ofþenslu, og treystir því undirstöðu kjarasamninga á almennum vinnumarkaði. Samfylkingin telur því að lækkun á matarskattinum sé langskynsamlegasta leiðin sem völ er á til að lækka skatta í núverandi efnahagsumhverfi.

Besta kjarabótin.

Undanfarin missiri hefur mikil umræða verið um skattalækkunir. Samfylkingin hefur tekið þá afstöðu að skattalækkunir eigi ekki að fjármagna með niðurskurði á velferðarkerfinu, s.s. á sviði menntunar og heilbrigðisþjónustu, og staða efnahagslífsins verði að geta þolað þær án þess að fara úr böndum. Auðvelt er að rökstyðja að ætli stjórnvöld að ráðast í skattalækkunir á annað borð sé skynsamlegast að lækka matarskattinn.

Lækkun matarskattsins samkvæmt tillögu Samfylkingarinnar kostar ríkissjóð ekki meira en felst í þeim nýju álögum og skattahækkunum sem ríkisstjórn Framsóknar- og Sjálfstæðisflokks knúði í gegnum Alþingi á síðasta þingvetri. Samþykkt frumvarpsins felur því í sér að skattheimta hins opinbera verður sú sama. Hugmynd Samfylkingarinnar setur því hvorki

stöðugleika efnahagslífsins í hættu né kallar á niðurskurð velferðarkerfisins. Þvert á móti má færa sterk rök að því að það efli stöðugleikann með því að treysta kjarasamninga og bæti umtalsvert velferð þeirra sem mest þurfa á liðsinni að halda.

Einhver mesta kjarabót sem íslenskum almenningi getur hlotnast er varanleg lækkun á matarverði. Dýrtíð á íslenskum matvælum er nú heimsfræg enda er matvælaverð hér á landi með því allra hæsta sem þekkist í heiminum. Hlutfallið sem meðalfjölskylda ver af ráðstöfunartekjum sínum til að standa straum af brýnum nauðþurftum er að sama skapi allt of hátt. Enginn kemst hjá því að kaupa sér mat. Því lægri sem ráðstöfunartekjur fjölskyldu eru því hærra hlutfall þeirra fer til kaupa á nauðþurftum eins og kjöt, mjólk, fiski, brauði ávöxtum og grænmeti. Barnafjölskyldur, einstæðir foreldrar, námsmenn, öryrkjar og aldraðir borgarar með lágar og millitekjur fara því verst út úr háu matvælaverði. Lækkun á matarskattinum er því einhver besta kjarabót sem hægt er að færa lágtekjuhópum og íslenskum fjölskyldum.

Matvælaverð reyndist árið 2000 vera 69% hærra hér á landi en í Evrópusambandslöndunum samkvæmt könnun norsku Hagstofunnar. Þetta, ásamt ýmsum öðrum upplýsingum, kemur fram í þingsályktunartillögu um rannsókn á háu matarverði hér á landi sem Rannveig Guðmundsdóttir, alþingismaður Samfylkingarinnar, flutti ásamt öðrum þingmönnum flokksins. Alþingi samþykkti tillöguna á sínum tíma og rannsóknin, sem þar er lögð til, hefur farið fram á vegum Hagfræðistofnunar HÍ. Niðurstaða hennar sýndi að skattlagning er meðal helstu orsaka hásk matarverðs á Íslandi. Það er því ekki síst með hliðsjón af þeirri rannsókn sem Samfylkingin leggur þunga áherslu á að lækka matarskattinn. Í framhaldi af úttekt Hagfræðistofnunar HÍ er jafnframt nauðsynlegt að skoða áhrif annarra skatta, tolla og vörugjalda á matarverð og fylgja eftir ábendingum stofnunarinnar um að tryggja samkeppni, opna meira gagnvart viðskiptum við útlönd og gera breytingar á formi stuðnings við landbúnað en af 12–13 milljarða kr. árlegum greiðslum til hans er helmingur tekinn í gegnum matarverðið.

Skynsamleg skattalækkun.

Lækkun á matarskattinum er skynsamlegasta leiðin til skattalækkunar sem nú er völ á. Hún kemur öllum til góða, einnig þeim sem hafa úr svo litlu að spila að þeir greiða lítinn eða engan tekjuskatt, og mundu því ekki njóta góðs af lækkun tekjuskattsins eins og stjórnarflokkarnir hafa boðað. Mikilvægur kostur skattalækkunar af þessu tagi er því að jöfnunaráhrif hennar eru mun meiri en væri sömu upphæð varið til dæmis til að lækka tekjuskattshlutfallið. Lækkun á matarskatti felur því í sér réttlæti sem vantar í of miklum mæli í skattkerfi okkar Íslendinga.

Á tímum eins og nú ríkja, þar sem verðbólga er á uppleið í þeim mæli að kjarasamningum er stefnt í hættu, þá er lækkun virðisaukaskatts á matvælum ákjósanleg leið til að jafna lífskjör, auka kaupmátt og þannig að treysta undirstöður kjarasamninga á almennum vinnumarkaði. Samanlagt hníga framangreindar röksemdir allar að þeirri niðurstöðu að langskynsamlegasta aðferðin til að lækka skatta sé að lækka matarskattinn með þeirri aðferð sem Samfylkingin leggur hér til.

Lægra matarverð.

Samkvæmt lögum nr. 50/1988 ber að greiða 24,5% virðisaukaskatt af vörum og þjónustu. Lögin undanþiggja þó ýmsa flokka þjónustu og varnings frá öllum virðisaukaskattgreiðslum. Í 14. gr. laganna er enn fremur að finna sérstakt ákvæði þar sem ákveðin matvara er sett í sérflokk, sem einungis ber 14% virðisaukaskatt. Varningur og þjónusta fellur því samkvæmt lögumum í þrjú mismunandi skattþrep: 24,5%, 14% og 0%.

Í lægra virðisaukaskattsþrepið (14%) fellur mikilvæg matvara. Þar ber hæst kjöt, fisk mjólk, brauð, ávexti, grænmeti, hveiti, mjöl, sykur og ýmsar afleiddar afurðir. Þessar vörur eiga það sammerkt að flokkast undir nauðþurftir. Engin fjölskylda getur án þeirra verið og gildir þá einu hvort hún er í flokki hátekju- eða lágtekjufólks. Sérstök reglugerð tilnefnir allar þær matvörur sem falla í lægra virðisaukaskattsþrepið, sbr. fylgiskjal I. Nokkrar aðrar tegundir varnings og þjónustu falla einnig í lægra virðisaukaskattsþrepið skv. 14. gr. núgildandi laga (fylgiskjal II). Í frumvarpinu er lagt til að virðisaukaskattur á þeim lækki einnig niður í 7% til að koma í veg fyrir að virðisaukaskattsþrepinum fjölgi og kerfið verði of flókið.

Lægra virðisaukaskattsþrepinu var beinlínis ætlað að lækka verð á brýnum nauðþurftum til að létta undir með þeim sem minnstar ráðstöfunartekjur hafa. Með þessu frumvarpi leggur Samfylkingin til að matarskattur á brýnustu nauðþurftum verði lækkaður enn frekar.

Kostnaður.

Líklegt er að matarreikningur Íslendinga muni lækka um ríflega 5 milljarða kr. verði frumvarpið samþykkt. Að auki mun lækkun vegna annarra þátta en matvæla, sem falla í lægra virðisaukaskattsþrepið, kosta ríkið um 1,5 milljarða kr. samkvæmt upplýsingum fjármálaráðuneytisins. Heildarkostnaður hins opinbera er þó snöggtum minni vegna aukinnar veltu, og má gera ráð fyrir að hann verði 4–4,5 milljarðar kr.

Fylgiskjal I.

REGLUGERÐ

um breytingu á reglugerð nr. 554/1993, um virðisaukaskattskylda sölu á vörum til mannelis o.fl., með síðari breytingum.

1. gr.

1. mgr. 1. gr. reglugerðarinnar verður svohljóðandi:

Sala á matvörum og öðrum vörum til mannelis ber 14% virðisaukaskatt samkvæmt nánari afmörkun í 2. gr. þessarar reglugerðar.

2. gr.

2. gr. reglugerðarinnar verður svohljóðandi:

Af vörum til mannelis í eftirgreindum tollskrárnúmerum skal greiða 14% virðisaukaskatt:

0201.1000–0210.9990	Kjöt og ætir hlutar af dýrum.
0302.1101–0307.9920	Fiskur, krabbadýr, lindýr og aðrir vatna- og sjávarhryggleysingjar.
0401.1000–0401.3000	Mjólk og rjómi. Þó skal greiða 24,5% virðisaukaskatt af ógerilsneyddum vörum í þessum tollflokkum.
0402.1000–0410.0000	Mjólkurafurðir, fuglaegg, náttúrulegt hunang og ætar vörur úr dýraríkinu, ót.a.
0504.0001–0504.0009	Þarmar, blöðrur og magar úr dýrum (þó ekki úr fiski), heilt og í stykkjum.
0511.9901	Dýrablód.
0701.1000–0714.9000	Matjurtir og tiltekna rætur og hnýði.
0801.1100–0814.0000	Ætir ávextir, hnetur og hýði af sítrusávöxtum eða melónum.
0901.1100–0910.9900	Kaffi, te, maté og krydd.
1001.1001–1004.0009	Hveiti, meslín, rúgur, bygg og hafrar.
1005.9001–1008.2009	Máis (annar en fræ), rís, dúrra, bókhveiti og hirsí.
1008.9009	Annað korn, ót.a.
1101.0010–1105.2009	Malaðar vörur (korn, mjöl, böggjar og flögur).
1106.1000	Mjöl úr þurrkuðum belgávöxtum.

1106.2009	Mjöl úr sagó, rótum eða hnýðum.
1106.3000	Mjöl úr ávöxtum og hnetum.
1107.1000–1202.2000	Malt, sterkja, inúlín, hveitiglúten, sojabaunir og jarðhnetur.
1204.0000	Línfræ (höfræ).
1206.0000–1208.9000	Sólblómafræ, önnur oliufræ, oliurík aldin og mjöl úr þeim vörum.
1211.9001–1211.9002	Plöntur og plöntuhlutar til manneldis (basílikum, borasurt, mynta, rósmarín, rúturunni, salvía og malurt).
1212.1000	Fuglatrésbaunir (jóhannesarbrauð).
1212.2009	Sjávargróður og þörungar (söl o.fl.).
1302.2001 og 1302.2009	Pektínefni, pektínöt, pektöt, jurtaslím og hleypiefni.
1501.0011 og 1501.0021	Svína- og alifuglafeiti.
1502.0011 og 1502.0021	Fita af dýrum af nautgripætt, kindum eða geitum.
1503.0001	Svínafeitisterín, svínaolía, tólgarsterín, oleóolía og tólgarolía.
1504.1001 og 1504.1002	Þorskalýsi.
1504.1004	Lýsi úr fisklifur, ót.a.
1507.1001 og 1507.9001	Sojabaunaolía.
1508.1001 og 1508.9001	Jarðhnetuolía.
1509.1001 og 1509.9001	Ólívuolía.
1510.0001	Aðrar oliur.
1511.1001 og 1511.9001	Pálmaolía.
1512.1101 og 1512.1901	Olía úr fræi sólblóma eða körfublóma.
1512.2101 og 1512.2901	Olía úr fræi baðmullar.
1513.1101 og 1513.1901	Kókosshnetuolía.
1513.2101 og 1513.2901	Pálmakjarna- eða babassúolía.
1514.1101 og 1514.1901	Repju-, kolsa- eða mustarðsolía.
1514.9101 og 1514.9901	Repju-, kolsa- eða mustarðsolía.
1515.2101, 1515.2901, 1515.5001 og 1515.9001	Maisolía, sesamolía og önnur olía eða feiti, ót.a.
1516.1001–1516.2002, 1516.2009	Feiti eða oliur, hertar.
1517.1001–1517.9009	Smjörlíki og blöndur eða framleiðsla til manneldis úr jurtafeiti eða olíum.
1601.0010–1605.9029	Framleiðsla úr kjöti, fiski eða krabbadýrum, lindýrum eða öðrum vatnahryggleysingjum.
1701.1100–1702.9009	Sykur (þó ekki skrautsykur).
1703.1002 og 1703.1009	Reyrmelassi.
1703.9009	Melassi, ót.a.
1801.0000–1804.0000	Kakaóvörur, svo sem kakaóbaunir, kakaódeig og kakaósmjör (þó ekki kakaóduft).
1806.2002 og 1806.9021	Búðingsduft, búðingar og súpur sem innihalda kakaó.
1806.9011–1806.9019	Efni til framleiðslu á drykkjarvörum sem innihalda kakaó.
1806.9022	Fæða sem inniheldur kakaó, sérstaklega tilreidd fyrir sjúka.
1806.9027 og 1806.2007	Morgunverðarkorn sem inniheldur kakaó.
1901.1000–1904.9009	Framleiðsla úr korni, fímmöluðu mjöli, sterkju eða mjólk.
1905.1000	Hrökkbrauð.
1905.3122	Sætakex og smákökur sem innihalda minna en 20% af sykri.
1905.4000	Tvíbökur, ristað brauð og áþekkar ristaðar vörur.
1905.9011 og 1905.9019	Brauð.
1905.9020	Ósætt kex.
1905.9030	Saltkex og kryddkex.
1905.9040	Kökur og konditorstykki.
1905.9051 og 1905.9059	Bökur, þ.m.t. pítsur (pizza).
1905.9060	Nasl (snack), ót.a.
1905.9090	Brauðvörur, ót.a.
2001.1000–2008.9909	Framleiðsla úr matjurtum, ávöxtum, hnetum eða öðrum plöntuhlutum.
2101.1100–2101.3009	Kjarni, kraftur og seyði úr kaffi, tei eða maté.
2102.1001–2102.2002	Ger og bökunarduft.

2102.2009–2102.3009	Ger og bökunarduft.
2103.1000–2104.2009	Sósur, súpur og seyði og framleiðsla í það, blönduð bragðefni og bragðbætiefni, jafnblönduð samsett matvæli.
2105.0011–2105.0029	Rjómaís og annar ís til manneidis.
2106.1000	Próteinseyði og textúruð próteinefni.
2106.9023	Blöndur jurta eða jurtahluta til lögunar á seyði.
2106.9024	Drykkjarvara, sérstaklega tilreidd fyrir börn og sjúka.
2106.9025	Tilreidd drykkjarvöruefni sem innihalda prótein o.fl.
2106.9026	Tilreidd drykkjarvöruefni úr gingsengkjörnum o.fl.
2106.9041–2106.9049	Búðingsduft, ót.a.
2106.9051	Blöndur úr kemískum efnum og fæðu, svo sem sakkharini og laktósa, notaðar sem sætuefni.
2106.9059	Létt smjörlíki o.fl. að meginstofni úr feiti og vatni.
2106.9062	Ávaxtasúpur og -grautar.
2106.9064	Búðingsduft með kjötinnihaldi sem að magni til er 3%, til og með 20%, miðað við þyngd.
2106.9069	Ýmis matvælaframleiðsla, ót.a.
2201.9011–2201.9029	Drykkjarvatn, annað en ölkelduvatn.
2202.1021–2202.1029	Drykkjarvara, sérstaklega tilreidd fyrir börn og sjúka.
2202.9011–2202.9019	Blönduð mjólk (25% eða minna blönduð miðað við rúmmál).
2202.9021–2202.9029	Drykkjarvara, sérstaklega tilreidd fyrir börn og sjúka.
2501.0001	Matarsalt í smásöluumbúðum, 5 kg eða minna.
2836.1001	Ammoníumkarbónat (hjartarsalt) í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.
2836.3001 og 2836.4001	Karbónöt í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.
2836.9902	Pottaska í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.
2918.1200–2918.1300	Vínsýra.
2922.4201	Glútamínsýra í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.
2925.1101	Sakkharín og sölt þess í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.
3203.0001	Matarlitur.
3302.1010	Blöndur af ilmandi efnum til matvælaíðnaðar.
3501.9001	Kaseínöt.
3502.1101 og 3502.1901	Albúmín.
3502.2001 og 3502.9001	Albúmín.
3503.0011 og 3503.0021	Matarlím (gelatín o.fl.).
3824.9008	Blanda úr sakkharini og kemískum efnum í smásöluumbúðum, 1 kg eða minna.

3. gr.

2. másl. 1. mgr. 5. gr. orðast svo: Endurgreiðslutímabil fyrir rekstraraðila sem gera upp virðisaukaskatt skv. 1. mgr. 3. gr. reglugerðar nr. 667/1995, um framtal og skil á virðisaukaskatti, skal þó vera almanaksárið.

4. gr.

Við 6. gr. reglugerðarinnar bætist ný málsgrein er verður 3. mgr. og orðast svo:

Réttur til endurgreiðslu samkvæmt reglugerð þessari fellur niður ef umsókn um endurgreiðslu berst viðkomandi skattstjóra eftir að sex ár eru liðin frá því að réttur til endurgreiðslu stofnaðist.

5. gr.

Reglugerð þessi er sett með stoð í 14., 42. og 49. gr. laga nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, með síðari breytingum, og öðlast gildi þegar í stað.

Fjármálaráðuneytinu, 15. júlí 2002.

F. h. r.

Baldur Guðlaugsson.

Ingvar Pálsson.

Fylgiskjal II.**14. gr. laga nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, með síðari breytingum.**

14. gr.

Virðisaukaskattur skal vera 24,5% og rennur hann í ríkissjóð.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. skal virðisaukaskattur af sölu á eftirtalinni vöru og þjónustu vera 14%:

1. ...
2. Útleiga hótél- og gistiherbergja og önnur gistiþjónusta.
3. ...
4. Afnotagjöld útvarpsstöðva.
5. Sala tímarita, dagblaða og landsmála- og héraðsfréttablaða.
6. Sala bóka, jafnt frumsaminnna sem þýddra, sem og hljóðupptökur af lestri slíkra bóka.
7. Sala á heitu vatni, rafmagni og olíu til hitunar húsa og laugarvatns.
8. Sala á matvörum og öðrum vörum til manneldis samkvæmt nánari afmörkun í viðauka við lög þessi. Sala veitingahúsa, mótuneyta og annarra hliðstæðra aðila á tilreiddum mat og þjónustu er þó skattskyld skv. 1. mgr. þessarar greinar. Fjármálaráðherra getur með reglugerð sett nánari ákvæði um virðisaukaskattsskylda sölu á vörum til manneldis.
9. Aðgangur að vegamannvirkjum.